

Täysistunto

Tiistai 25.10.2022 klo 13.59—19.02

12. OmaTahto2020 – Päivitetään Suomen aborttilaki 2020-luvulle!

Kansalaisaloite KAA 8/2020 vp

Lakialoite LA 82/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Räsänen.

Keskustelu

15.48 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa puhemies! Ehdotan, että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylätään. Lisäksi esitän hyväksyttäväksi seuraavat lausumat:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto käynnistää välittömästi valmistelun raskauden keskeyttämisestä annetun lain kokonaisuudistuksesta tavalla, joka edistää raskaana olevan henkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä syntymättömän lapsen terveyden suojelua ja oikeutta elämään.”

Ja toinen lausumaehdotukseni: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää voimakkaasti toimenpiteitä raskaudenkeskeytysten vähentämiseksi.”

Toisin kuin väitetään, tämä käsiteltävä esitys heikentää niin raskaana olevien naisten, lääkäreiden kuin kohdussa kasvavien lasten asemaa ja on lisäksi huonosti ja hätäisesti valmisteltu. Naiset ansaitsevat parempaa. Alkuraskaudessa on usein pahoinvointia, väsymystä ja alakuloisuutta, jolloin tarvittaisiin tukea, yhdessä erilaisten vaihtoehtojen pohdintaa, harkinta-aikaa. Viime viikon keskustelussa kävi ilmi, että tässä salissa eivät kaikki rohkene edes kuulla, mitä abortissa tapahtuu, kun gynekologiedustaja Sari Tanus tätä puheenvuorossaan kuvaili. Abortin todellisuutta yritetään peittää myös vääristelevillä käsitteillä. Abortti ei ole ihmisoikeus, se ei ole perusoikeus, toisin kuin useissa puheenvuoroissa on hoettu. Kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa säädetään oikeudesta elää, ei oikeudesta lopettaa elämä. Abortti ei ole myöskään lisääntymisterveyttä — siinä ei ole kysymys lisääntymisestä vaan sen keskeyttämisestä eikä terveydestä vaan alkaneen ihmiselämän tuhoamisesta.

Aborttikeskustelussa on oleellista kyetä vastaamaan kysymykseen, mistä ihmisen elämä alkaa, mistä lähtien elämää täytyy suojella. Biologisesti vastaus on selkeä. Hedelmöityksen jälkeen yksilön kehityksessä ei ole mitään ratkaisevaa käännekohtaa, jossa alkion tai sikiön voitaisiin katsoa saavuttaneen ihmisyyden, ja sikiö ei ole osa äidin elimistöä. Alusta lähtien kohtulapsella on oma ainutlaatuinen perimänsä, ja kehitys tapahtuu jatkuvaan prosessiin syntymään ja aina aikuisuuteen asti. Ensimmäiset merkit kehittyvästä kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

kushermostosta nähdään jo alkion kolmannen elinviikon alussa, viikon kuluttua siitä sydän aloittaa toimintansa, kahdeksannella viikolla on voitu rekisteröidä jo sikiön EEG eli aivosähkökäyrä, varpaat ja sormet erottuvat selvästi. Abortti-ikäinen — myös alle 12. raskausviikolla kehittyvä — lapsi ei ole tunnoton kudokappale vaan yksilö, joka reagoi kosketukseen ja kipuärsykkeisiin.

Mietinnössä ei ole lainkaan pohdittu sitä, mikä on se maaginen 12 viikon raja, jota ennen naisella on itsemääräämisoikeus ja jonka jälkeen ei. Nimittäin ei lapsen elämässä tapahdu mitään erityistä tuossa hetkessä eikä se ole myöskään aborttimenetelmien kannalta ratkaiseva. Myös sen jälkeen käytetään lääkkeellisiä menetelmiä ja myös sitä ennen kirurgisia menetelmiä. Miksi tätä tosiasiaa ei uskalleta tunnustaa? Väitän, että takana on kollektiivinen syyllisyys. On vaikea tunnustaa, että tosiasiansa keskuudessamme tapetaan vuosittain tuhansia pieniä ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Työeläkeyhtiö Varman toimitusjohtaja Risto Murto julkisti tässä kuussa kirjansa Puuttuvat puoli miljoonaa. Hän kuvaa väestökadon katastrofaalisia seurauksia talouteen ja toteaa, että jostain pitäisi saada lisää sairaanhoitajia, lääkäreitä, rakennustyöläisiä, postinjakajia, vanhustenhoitajia ja opettajia. Aborttilain säätämisestä vuodesta 1970 lähtien yli 650 000 lapsen elämä on päätynyt raskaudenkeskeytykseen. Heistä noin 130 000 olisi nyt synnytysikäisiä, 20—40-vuotiaita naisia. Eli abortoitujen suuren määrän lisäksi näiden mahdolliset lapset ja lastenlapset ovat jääneet syntymättä. Kyllä tällä toiminnalla on myös merkittävä väestöpoliittinen vaikutus.

Miettikää, hyvät kollegat, ennen kuin äänestätte valiokunnan ponnesta, mitä se tosiasiansa tarkoittaa. Siinä ehdotetaan aborttilain kokonaisuudistusta niin, että tästä edelleen vahvistettaisiin itsemääräämisoikeutta. Halutaanko siis laajentaa itsemääräämisabortti myös näihin myöhäisiin raskaudenkeskeytyksiin ilman mitään perusteita? Väitän, että valiokunnan enemmistö ei ole edes huomannut, mikä vaikutus lain kokonaisuuteen on sillä, että tuo 8 § nykyalaista on tiputettu pois. Siinä säädetään abortin suorittajien kelpoisuusvaatimuksista. Kun luette pykälät huolella läpi, niistä ei löydy edes sanaa ”lääkäri” alle 12 raskausviikon, siis itsemääräämisoikeuden piiriin kuuluvien, aborttien kohdalla. Siellä sanotaan vain, että raskaus voidaan keskeyttää pyynnöstä tuon 12. raskausviikon loppuun asti. Perusteluissa sanotaan, että aborttien suorittaminen halutaan laajentaa erikoislääkärijohtoisesta sairaalahoitosta terveyskeskuksiin ja yksityislääkäreille, mutta entä siellä kelpoisuus? Tarkistin ministeriöstä tämän tänään ja sain vastauksen, että periaatteessa kesäkandidikin voisi olla abortin suorittaja. Toki tiedän, että muusta terveydenhoitoa koskevasta lainsäädännöstä, Käypä hoito -suosituksista ja lain perusteluistakin voidaan saada osviittaa, mutta kyllä lainsäädännön tulisi olla tässä selkeä, niin että pykälistä kävisi ilmi se, kenellä nämä oikeudet ovat. Tämä on senkin takia tärkeää, että laittomasti suoritetusta raskaudenkeskeytyksestä seuraa rikoslaissa sanktioita ja niissä viitataan nimenomaan tähän lakiin. Siellä sanotaan näin, että ”joka ilman raskauden keskeyttämisestä annettussa laissa edellytettyä lupaa keskeyttää toisen raskauden, on tuomittava”, jopa kahden vuoden vankeusrangaistukseen. Ja muistutan, että myös kansalaisaloitteessa määriteltiin, kuka saa suorittaa lääkkeellisen abortin, samoin kuin edustaja Kivelän lakialoitteessa, ja ihmettelen kyllä, miksi nämä on tiputettu pois. Pidän tätä vakavana virheenä, ja jo yksin tämä riittäisi mielestäni tämän esityksen hylkäämiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

15.56 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Räsäsen tekemää hylkäysehdotusta. Perusteluni hylkäykselle olen lausunut vastalauseessa, joka sisältyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön.

Laki raskauden keskeyttämisestä on noin 50 vuotta vanha. Sen uudistaminen edellyttää laajan ja perusteellisen valmistelun pohjalta tehtävää kokonaisuudistusta. Ongelmana on, että jos lain yksittäisiä pykäläiä muutetaan, lopputulosta ei voida arvioida kokonaisuutena eikä mukana ole muun muassa perusteellista perusoikeusarviointia. Tarvitsemme lain kokonaisuudistuksen.

Syntymä ja kuolema ovat Luojan kädessä. Ihmisen elämä alkaa hedelmöitymisestä. Suojellaan kaikkein haurainta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

15.57 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Kannatan kaikkia edustaja Räsäsen tekemiä esityksiä. Nämä nyt käsittelyssä olevat aloitteet, jotka liittyvät aborttilain päivittämiseen, kuuluu ehdottomasti hylätä. Väitän, että jo tähän mennessä käytössämme ollut löyhä lainsäädäntö abortteihin liittyen on yksi merkittävä syy sille, että meiltä on viety siunaus pois, ja siksi yhteiskuntamme ja ihmiset voivat huonosti.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä todetaan, että aborttien määrä on vähentynyt viimeisen vuosikymmenen aikana selkeästi. THL-tilaston mukaan abortteja oli viime vuonna kahdeksan prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2020. Kun ottaa huomioon, että yli 90 prosenttia aborteista tehdään sosiaalisista syistä, on erittäin hyvä, että aborttien määrät ovat laskusuunnassa. Viime vuonna lääketieteellisin toimenpitein aborttoitiin noin 7 600 sikiötä, eli voitteko, hyvät kollegat, kuvitella: koululuokallinen joka päivälle. 1970-luvun alun lakimuutoksista lähtien on abortoitu jo puoli miljoonaa lasta

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö ja Oma tahto 2020 -kansalaisaloite molemmat painottavat aborttia raskaana olevan naisen yksilön oikeutena. Tältä kantilta niissä käsitellään nykyisen lainsäädännön lääkärin harkintaa yksilön oikeuksia rajoittavana, nöyryyttävänä ja terveydenhuollon resursseja tuhlaavana byrokratiana. Mielestäni abortti myönnetään jo nyt liian helposti. Sitä ei pitäisi myöntää sosiaalisin perustein. [Mai Kivelä: Okei!]

Melko kliseinen totuus on, että mikään ei ole niin järkeilyä ja seikkaperäisesti perusteltua kuin murha. Tämän tiedämme niin rikossarjoista kuin vaikkapa Dostojevskin romaanista Rikos ja rangaistus, jossa Raskolnikovilla on melko perustellut sosiaaliset ja jopa moraaliset syyt murhaan.

Elämä ja ihmisarvo ovat luovuttamattomia oikeuksia. Sikiö on hedelmöitymisestä lähtien elävä ja kehittyvä yksilö ja ainutkertainen. Ihminen täydellistyy persoonana vuorovaikutuksessa toisiin, mutta tämä ei oikeuta epäinhimillistämään alkioita. Viides käsky kuuluu: älä tapa. Käsillä olevat kansalaisaloite ja valiokunnan mietintö tarjoavat molemmat vain teknisiä helpotuksia abortille. Niissä lapsen surmaaminen kohtuun osana tietynlaista elämäntyyliä esitetään itsemääräämisoikeutena. Kohdussa olevan ihmisarvoa ja sen tiedostamisen merkitystä ei ole perustavana seikkana harkittu muutoin kuin psykologisena haittana vanhemmille. Tämä rapauttaa ihmisyyden perusteita.

Arvoisa puhemies! Syntymättömän lapsen oikeus elämään tuli tänne Pohjolan perille kristinuskon levitessä, kun Norjan kuningas Pyhä Olavi kirjasi sen lakiinsa tuhat vuotta sit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

ten. Koska kyseessä oli ensimmäinen Pohjoismaissa kirjoitettu perustuslaki, tulisi sikiön oikeus elämään saada jo viimeinkin myös Suomen perustuslakiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivelä.

16.01 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! On varmasti selvä, että me olemme täällä eri mieltä abortista, mutta siksi haluaisinkin nostaa esille muutamia asioita, joista uskon, että me itse asiassa olemme samaa mieltä.

Ensimmäinen asia on se, että tämä laki on vanhentunut. Tämä nykyinen laki on vuodelta 1970, jolloin raskaudenkeskeytys tehtiin kirurgisesti sairaalassa, ja nykyään taas 97 prosenttia keskeytyksistä tehdään lääkkeellisesti raskauden alkuvaiheessa. Sen lisäksi tässä laissa on todella vanhentunutta kieltä. Meistä kukaan ei varmaan ole sitä mieltä, että esimerkiksi vanhemman ”häiriintynyt sieluntoiminta”, joka mainitaan hyväksyttävänä syynä abortille, olisi nykypäivää. Eli uskon, että olemme samaa mieltä siitä, että tämä nykyinen laki on vanhentunut.

Toiseksi on myös jokseenkin fakta, että arvot ja asenteet ovat muuttuneet 50 vuodessa. Naisten asema on parantunut ja tietämys ja ymmärrys ihmisten itsemääräämisoikeudesta on kehittynyt paljon.

Kolmanneksi uskon, että olemme samaa mieltä siitä, että aborttien määrän vähentäminen on hyvä tavoite. Siihen on taas toimivat keinot, jotka liittyvät seksuaalikasvatukseen ja ehkäisyn saatavuuteen, mutta näihin keinoihin ei kuulu turvallisten aborttien estäminen.

Neljänneksi me olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että kansainvälisesti luontevin viiteryhmämme on muut Pohjoismaat, ja kaikissa muissa Pohjoismaissa raskaudenkeskeytys tehdään yksinkertaisesti pyynnöstä.

Viidenneksi olemme varmaankin myös siitä samaa mieltä, että ei ole kenenkään etu, että turhaan pitkitetään tai hankaloitetaan sellaisen abortin saantia, joka siis tehdään joka tapauksessa.

Kuudes ja viimeinen asia on se, että tässähän ei käytännössä ole kyse kovinkaan isosta asiasta. Aborttia ei olla täällä kieltämässä, mutta toisaalta ei olla myöskään oleellisesti muuttamassa niin, että esimerkiksi näitä viikkorajoja muutettaisiin. Eli kyse on siitä, että abortti pitää saada omalla ilmoituksella. Käytännössähän näin nyt onkin tilanne jo Suomessa, ja siksi on asiallista, että tämä laki vastaa nykyistä käytäntöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Mäkynen, Jukka Mäkynen.

16.04 **Jukka Mäkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä oleva OmaTahto-kansalaisaloite vaatii, että jatkossa abortin saamiseksi riittää raskaana olevan oma tahto ja että kahden lääkärin lausunnon vaatimisesta luovutaan. Aihe on vaikea ja jakaa mielipiteitä konservatiivisten sekä liberaalien naisten oikeuksien kannattajien kesken.

Aborttia voidaan suositella, jos erilaiset elämäntilanteet, vakava sairaus tai seksuaalirikos rajoittaisivat kykyä hoitaa lasta. Lisäksi aborttilainsäädäntöä halutaan raskaana olevan naisen itsemääräämisoikeutta kunnioittavaksi. Kansanomaisesti ilmaistuna raskaudenkeskeytys yritetään tehdä mahdollisimman helpoksi, jo riittää vain raskaana olevan naisen oma ilmoitus ilman perusteluja.

Tämä laki menee luultavasti läpi täällä eduskunnassa, mutta ennen kuin nuija kopahtaa pöytään, kehottaisin miettimään muutamia tärkeitä asioita. Onko lakialoitteen tarkoituksese-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

na tehdä abortista pelkkä ihmisoikeus tai arkipäiväinen asia, joka pitää vain hoitaa? Sivuu-tetaanko vain kylmästi se tosiasia, että abortti ei ole naiselle suinkaan vähäpätöinen asia? Jätetäänkö nainen yksin asiansa kanssa, eikä mitään keskustelu- tai kriisiapua enää tarvita, koska kahden lääkärin lausuntoa ei enää vaadita? Suoritettu abortti aiheuttaa helposti masennusta tai mielenterveydellisiä ongelmia. Jos päätös on tehty nopeasti ilman tukea ja ehkä vielä painostuksen alla, niin se kasvattaa myös itsemurhariskiä. Tällaisia asioita ei enää käytäisi läpi, koska asia olisi ilmoitusluontoinen tämän OmaTahto-aloitteen mukaisesti. Entä kuka määrittelee biologisesti sen, millä raskausviikolla sikiö on tunteva ja ajatteleva persoona? Mikä on se filosofinen peruste, koska abortin voi tehdä? Alkaako ihmisen elämä sittenkin jo hedelmöityksestä lähtien?

Meillä Suomessa abortoidaan jopa samanikäisiä lapsia, joita jo hoidetaan keskoskaapeissa. Eli todellisuus yritetään häivyttää siitä, että kysymys on oikeastaan puolustuskyvottomän pienen ihmisen elämän lopettamisesta. Ilmapiiri on valitettavasti nykyään kehitymässä sellaiseksi, että korostetaan naisen oikeuksia ja uravalintoja tai mitä kaikkea voit saada ilman lapsia. Kenenkä oikeuksista oikeastaan on kysymys? Lasta tehdessä tarvitaan sekä mies että nainen, mutta aborttipäätökseen riittää pelkästään naisen oma tahto. [Mai Kivelä: Miksiköhän!] Tasa-arvon näkökulmasta voi myös miettiä, missä ovat tulevan isän oikeudet. Tämä ei vain mielestäni ole järkevä suunta.

Suomessa on paljon keskusteltu siitä, että meillä syntyvyys on liian pieni. Voisiko synnyvälle vauvalle tarjota mieluummin kodin ja elämän adoption kautta sen sijaan, että hänet abortoidaan, ja voidaanko tätä adoption mahdollisuutta Suomessa helpottaa? Lapsettomuudesta kärsii moni, ja näen, että kotimaisia adoptioita tehdään aivan liian vähän. Näitä asioita kannattaa miettiä ennen kuin nuija kopahtaa pöytään. Itse adoptiolapsena eläneenä en missään tapauksessa kannata tätä lakialoitetta.

Lopuksi kerron erään viisaan ajatuksen, jonka sain sähköpostissa: on helpompaa kasvat-
taa terveitä lapsia kuin korjata rikkinäisiä aikuisia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Laukkanen.

16.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Pyydän lupaa saada puhua paikaltani.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lupa myönnetty.

Kiitos. — Arvoisa puhemies! Tämä esitys on vastuuton, moraaliton ja lapsen oikeuksia loukkaava, vastoin YK:n ihmisoikeusjulistusta, joka korostaa lapsen oikeutta elämään ja kehittymiseen. Se on siis se sopimus, jonka Suomi on ratifioinut.

Me kaikki täällä tiedämme, että lainsäädäntötyömme on jatkuvasti eri oikeuksien punnintaa toisiansa vastaan. Siinä me luomme hyvää lainsäädäntöä, määrittelemme rangastusasteikot ja puhumme niin sanotusta oikeasuhtaisesta lainsäädännöstä.

Tässä esityksessä me punnitsemme lasten oikeuksia elämään ja naisten oikeuksia omaan kehoonsa. Ne ovat siis punnintamme kohteina. Suomen YK-liitto sanoo: ”Lapsen oikeudet menevät aina vanhempien oikeuksien edelle.” Tässä salissa käytävässä keskustelussa näyttää siltä, että vain yksillä oikeuksilla eli tässä tapauksessa naisten oikeuksilla on juuri nyt merkitystä. Tällaisen puheen ei pitäisi olla aikuisten ihmisten puhetta. Sen pitäisi olla viisaiden vanhempien puhetta, jossa lapsen oikeudet asetetaan aina kaiken edelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

Nyt meillä on äidin masussa oleva pieni vauva, joka aloittelee elämäänsä, tuntee kaiken, mitä äidin kehon ulkopuolella tapahtuu, mutta me suhtaudumme siihen kuin esineeseen, jota me täällä ulkopuolella olevat sitten harkintamme mukaan kohtelemme niin kuin koemme oikeaksi. Ja tämä onkin mielenkiintoista, että niin monet kokevat oikeaksi sen, että lapsi — tai pieni elämä — voidaan äidin kohdussa tuhota mutta sitten elämää kohdun ulkopuolella ei voi tuhota. Onko tämä kolme senttiä, tämän pienen vauvan masussa oleva elämä, jotenkin vähempiarvoinen kuin kolme senttiä sen masun ulkopuolella? Minusta ei ole.

Pidän aika outona myös sitä, että Suomi ei lähetä paatuneita rikollisia Yhdysvaltoihin tuomittavaksi sillä perusteella, että heitä odottaa siellä mahdollinen kuolemantuomio injektioimalla, mutta Suomi hyväksyy ja kiivailee — tai jotkut kiivailevat ja hyväksyvät — sen, että pieni, viaton, puolustuskyvytön elämä voidaan injektoida äidin kohtuun. Tässä on, ystävät, meille kyllä paljon mietittävää: mille meidän arvomaailmamme tällä hetkellä on rakentunut, vai rakentuuko se enää yhtään millegään? Reilut 7 000 viatonta, puolustuskyvytöntä elämää ollaan valmiita tuhoamaan vailla mahdollisuuksia elää ihan meidän toimestamme, ja vaadimme, että se on oikein.

Kuulun näihin ihmisiin Suomen kansalaisista, jotka äidin vakavan sairauden takia lääkäri suorastaan vaati abortoimaan, vaati abortoimaan. Äitini kieltäytyi, ei mistään uskonnollisesta syystä, vaan ihan siitä, että halusi nähdä lapsensa elävän. [Mai Kivelä: Raskaana olevan tahto!] — Niin, kyllä, tästä on kysymys, meidän vapaasta tahdostamme, juuri näin. Mutta mimmoinen on meidän vapaa tahtomme [Mai Kivelä: Ei voi tietää!] silloin, kun se haluaa surmata ihmisiä? Se on vakava kysymys.

Kun minut valittiin vuonna 2015 eduskuntaan, soitin sinä yönä kotiin äidilleni, joka oli 87-vuotias. Sanoin hänelle: ”Kiitos äiti, että et abortoinut minua. Nyt se räpäle on kansanedustaja.”

Ystävät, me puhumme nyt elämästä. On erittäin kapeakatseista määritellä tämä elämä sillä tavalla, että se jotenkin liittyy naisen oikeuteen omaan kehoonsa. Kyllä tämä on paljon, paljon suurempi asia. Me riistämme ihmisiltä mahdollisuuden elää. [Hälinää — Puhemies: Shh!] Toisessa kohdassa me taistelemme siitä, että ihmiset saisivat elää. Me seisomme heidän vierellään leikkaussaleissa ja taistelemme, pyydämme, että ihmiset saisivat elää... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, nyt on edustaja Laukkasella puheenvuoro.

Kiitos, puhemies! — En ole mikään dramaturgi enkä siihen koulutusta saanut, mutta koen, että tämä keskustelu on valitettavan pinnallista tällä hetkellä. Hyvät ystävät, annetaan ihmisten elää. Mekin olemme saaneet elää.

Kun puhutaan naisten oikeuksista, entä niiden naisten oikeudet, jotka ovat siellä kohdussa? Hekin ovat naisia, heilläkin on oikeus elämään. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

16.15 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Minä kiitän kaikista edellisistä puheenvuoroista ja erityisesti edustaja Laukkasen viimeisestä, tuosta edellisestä, puheenvuorosta.

Abortti on herkkä ja vaikea aihe. Kyse on kohdussa kasvavan pienen ihmisen elämän tarkoituksellisesta lopettamisesta. Abortti on koskettanut ja koskettaa meitä kaikkia taval-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

la tai toisella. Monelle on tehty abortti, monen läheiselle tai tuttavalle on tehty abortti. Moni meistä on työnsä vuoksi joutunut olemaan monissa näistä mukana. Aihe on ollut ot-sikoissa ja tässäkin salissa moneen otteeseen keskustelussa. Abortin vertaistukiryhmissä kuulee kipeitä tarinoita: monet katuvat syvästi kiireistä päätöstään. Kun yhteiskunta on vuosikymmenten aikana menettänyt yli puoli miljoonaa henkilöä abortin myötä, niin se vaikuttaa merkittävästi myös koko meidän väestörakenteeseen.

Nyt tämä käsittelyssä oleva, OmaTahto2020-kansalaisaloitteen pohjalta kiireellä valio-kunnassa muokattu lakiesitys sisältää suuria epäkohtia, monia perustavanlaatuisia heiken-nyksiä nyky-lainsäädäntöön nähden. Tämä esitys mahdollistaa monenlaisen puoskaroin-nin, koska, toisin kuin nyky-laissa, tässä esityksessä ei ole mitään sääntelyä abortteja suo-rittavan yksikön suhteen. Tämän aborttilain pykälissä ei edes sanota, että varhaisen abortin suorittajan olisi oltava lääkäri. Käypä hoito -suosituksissa lausunnonantaja- ja suorittaja-lääkäristä puhutaan, mutta Käypä hoito -suositukset eivät ole juridisesti sitovia. On hyvä ymmärtää, että tätä nyt käsiteltävää lakiesitystä ei ole arvioinut valiokunnassa mikään asi-antuntijataho. Asiantuntijalausunnoissa ja -kuulemisissa asiantuntijatahot ottivat kantaa kansalaisaloitteeseen, mutta yksikään asiantuntijataho ei ole arvioinut tätä lakiesitystä, mitä nyt meille ollaan läpi viemässä. [Sari Essayah: Juuri näin!]

Pykälä kahdeksan poistaminen muuttaa koko kokonaisuuden. Se avaa tien puoskaroin-nille ja voi viedä Suomen aborttitilanteen vuosikymmenten taakse, itse asiassa 60-luvulle tilanteeseen, jolloin abortti ei ollut lainkaan laillinen Suomessa ja tehtiin kaikenlaisia ikä-viä toimenpiteitä. Tämä voi vaarantaa potilasturvallisuuden ja altistaa hauraassa tilantees-sa olevan raskaana olevan naisen väärinkäytöksille. Tästä on tullut myös meille kaikille sähköpostia ainakin yhdeltä asiantuntijalta, joka on ollut järkyttynyt huomattavasti pykälä kahdeksan poistumisesta. Täällä puhutaan, arvoisat kollegat — myös siellä vasemmalla — turvallisesta abortista, mutta ajattelen, että ilmeisesti ette ole huomanneet, että tämä avaa tien nimenomaan pois turvallisista aborteista. Se mahdollistaa puoskaroinnin, myös digi- ja etäyhteyksillä tehtävien päätösten ja aborttien eteenpäinviemisen, ilman edes kunnollis-ta ja asianmukaista tutkimista.

Tämä lakiesitys on ilman muuta hylättävä ja kokonaisvaltaisesti valmisteltava huolella uusi esitys. Kannatan edustaja Räsänen täällä aiemmin tekemiä esityksiä, ja esitän seuraav-at kuusi lausumaa — ja toivoisin, että huolella kuuntelisitte, koska nämä lausumat paran-tavat naisten oikeuksia, ne edistävät naisten terveyttä ja hyvinvointia ja tekevät sitä samaa myös hoitohenkilökunnalle ja varmistavat paremmin myös turvallisten toimenpiteiden te-kemisen.

Ensimmäinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen raskaudenkeskeytyksiin liittyvien vastaanottojen ja raskaudenkeskeytysten järjestämisek-si hyvinvointialueella keskitetysti niin, että jokaiselle raskaudenkeskeytystä harkitsevalle voidaan varmistaa asiantunteva vastaanotto, tutkimukset, vaihtoehtojen ja tukimuotojen esittely sekä riittävä ja asiantunteva psykososiaalinen tuki ennen tai jälkeen raskaudenkes-keityksen.”

Toinen ponsi: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto käynnistää välittömästi val-mistelun raskauden keskeyttämisestä annetun lain laajemmasta kokonaisuudistuksesta ta-valla, joka edistää terveyttä ja hyvinvointia.”

Kolmas ponsi: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto tuo esityksen, jossa täsmenne-tään lääkärin toimintamahdollisuuksia ja vastuuta tilanteissa, joissa nainen vaatii raskau-denkeskeytystä, mutta on selvää, että hän toimii painostuksen alla vastoin todellista tah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

toaan tai nainen on muutoin psyykkisesti sellaisessa tilassa, jossa raskaudenkeskeytyksen läpivienti pahentaisi suurella todennäköisyydellä tilannetta entisestään.” Nyhän tässä esitetystä lakiesityksessä on muun muassa maininta, että varhaisissa raskaudenkeskeytyksissä pelkästään naisen pyynnöllä sitä pitäisi viedä eteenpäin, eikä lääkäriellä olisi mahdollisuutta siitä kieltäytyä.

Neljäs ponsi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, joka takaa terveydenhuollon ammattihenkilöille oikeuden uskonnon- ja omantunnonvapauden nojalla pidättäytyä toimimasta raskaudenkeskeytyksen suorittavana lääkäriä tai muussa toimenpiteeseen liittyvässä tehtävässä, mikäli potilaan henki ei ole vaarassa. Lähes kaikissa muissa Länsi-Euroopan maissa hoitohenkilökunnan omantunnonvapaus on lailla turvattu.”

Viides ponsi: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto tuo eduskuntaan esityksen, jolla tunnustetaan lasten ihmisarvo jo ennen syntymää ja edistetään lasten oikeutta elämään ilman väkivaltaa ja kaltoinkohtelua sekä ennen että jälkeen syntymän.”

Ja, arvoisa puhemies, viimeinen, kuudes lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo pikaisesti esityksen, jossa varmistetaan, että raskaudenkeskeytyksiä voi suorittaa vain lääkäri, jolla on tähän tehtävään asianomaisen viranomaisen myöntämä lupa, ja että raskaudenkeskeytyksiä suoritetaan vain terveydenhuollon yksiköissä, jotka ovat saaneet tähän vastaavan luvan. Lupamenettelyllä pyritään varmistamaan raskaudenkeskeytystä hakevan naisen potilasturvallisuus, asianmukainen hoito sekä lääkärin ammattitaito.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hopsu.

16.22 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kiitoksia kansalaisaloitteen tekijöille alkuun. Kun itse en ole osallistunut valiokuntakäsittelyyn, niin ihan kaikkiin edustaja Tanuksen äsken nostamiin kysymyksiin en toki tiedä vastausta.

Suomessa aborttioikeuteen kohdistuu edelleen tarpeettomia rajoituksia, jotka pohjautuvat yli 50 vuotta vanhaan lakiin. Vaikka abortin saamista pidetään yleensä itsestäänselvytenä, todellisuudessa Suomen aborttilainsäädäntö kuuluu Euroopan tiukimpiin. Oikeus turvalliseen ja lailliseen aborttiin on ihmisoikeus. Aborttioikeus on keskeinen osa naisen itsemääräämisoikeutta. Siihen kuuluvat laaja oikeus hallinta omaa kehoa sekä oma päätös lisääntymisestä. Rajoitukset aborttioikeuteen heikentävät erityisesti naisten oikeuksia, ja aborttioikeuden rajoittamisen katsotaan olevan sukupuoleen perustuvan syrjinnän muoto.

Vaikka nykyisen aborttilain soveltamistapa on ollut varsin yhdenmukainen ehdotetun uuden aborttilain kanssa, on lain päivitys ehdottoman tärkeää. Jos laissa on mahdollisuus tiukempaan toimintatapaan raskaudenkeskeytysten suhteen, jättää se aukon raskaana olevien oikeuksien kaventamiselle. Vain päivittämällä lakia voidaan turvata raskaana olevan itsemääräämisoikeus. Lisäksi päivittämällä raskaudenkeskeytyslainsäädäntöä Suomen laki tuodaan ajan tasalle useiden muiden EU-maiden kanssa. Suomi ei voi uskottavasti toimia maailmalla seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien puolestapuhujana, ellei meillä ole itsellä ihmisoikeuksia kunnioittavaa aborttilainsäädäntöä.

Arvoisa puhemies! Aborttilainsäädännön keskeisin muutos on, että lakiin sisällytetään oikeus raskauden keskeyttämiseen raskaana olevan omaan pyyntöön perustuen 12. raskausviikon loppuun saakka, eli nykyiset vaatimukset perusteluista ja kahden lääkärin lausunnoista poistuvat. Muutos on tarpeellinen. Pyyntöperusteinen raskaudenkeskeytys vahvistaa merkittävästi raskaana olevan itsemääräämisoikeutta. Jokaisella on oikeus päättää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

omasta kehostaan. Tämä oikeus löytyy useista kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista, jotka takaavat vapauden yksityisiä asioita koskevassa päätöksenteossa. Tällaisiin säännöksiin sisältyy muun muassa fyysisen oikeuden suoja, koskemattomuus sekä oikeus päättää lastensa lukumäärästä.

Kahden lääkärin lausunnon vaatimuksen poistaminen mahdollistaa raskaudenkeskeytyksen tekemisen varhaisemmassa vaiheessa ja vapauttaa lääkärin resursseja. En usko edelliseen puheeseen viitaten, että meidän muu terveydenhoidon henkilöstö on myöskään puoskareita, että vain lääkäriin luottaminen olisi tässä se ydinkysymys. Ja tarkennuksia on mahdollista tehdä myös asetuksilla. Lääkärin portinvartijan rooli tässä heikkenee, jolloin lääkirillä ei ole yhtä vahvaa mahdollisuutta kieltää raskaudenkeskeytystä. Vaatimus kahden lääkärin lausunnosta, joista toinen tulee erikoissairaanhoidosta, on usein myös pitkitänyt prosessia tarpeettomasti, vaikka käytännössä hyvin monella paikkakunnalla on prosesseja hiottu jo nykyiselläänkin hyvin sujuviksi.

Haluaisin muistuttaa, ettei lain uudistaminen tutkimusten mukaan lisää aborttien määrää. Sen sijaan mitä rajoitetumpi aborttilaki on, sitä enemmän raskaudenkeskeytyksiä tehdään ja sitä turvattomammin. WHO:n mukaan aborttien määrät ovat alhaisimmillaan silloin, kun ihmisillä on tarpeeksi tietoa nykyaikaisista ehkäisymenetelmistä sekä mahdollisuus käyttää niitä. Myös seksuaalikasvatus sekä turvallisen ja laillisen abortin hyvä saataavuus vähentävät aborttien määrää.

Ilmaisen ehkäisyn tarjoamisen nuorille on todettu olevan sekä tehokas että kustannustehokas keino vähentää keskeytysten määrää. Esimerkiksi Vantaalla raskaudenkeskeytysluvut laskivat maksuttoman ehkäisyn saatavuuden laajentamisen jälkeen 15—19-vuotiaiden ikäryhmässä peräti 36 prosenttia ja 20—24-vuotiaiden ikäryhmässä 14 prosenttia. On tärkeää, että valtakunnallinen kokeilu maksuttomasta ehkäisystä alle 25-vuotiaille vakinaistetaan ja siihen varataan riittävät resurssit. Ehkäisyn lisäksi on tärkeää tarjota nuorille seksuaalineuvontaa.

Ja kun täällä salissa pohditaan ja yhdessä etsitään ratkaisuja Suomen vähenevään lapsimäärään, siihen löytyvät ratkaisut muualta kuin aborttioikeuden rajaamisesta: pidetään parempaa huolta tänne syntyneistä lapsista, rakennetaan lapsiystävällistä yhteiskuntaa. [Antero Laukkasen välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

16.28 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kannattaa edustaja Tanuksen tekemiä lausumaesityksiä, joissa ehkä erityisesti haluaisin kiinnittää huomiota tuohon viimeiseen eli kuudenteen lausumaan, joka nyt todellakin yrittää paikata sitä, mitä valiokunta meni, voisiko sanoa, ymmärtämättömyyttään tekemään.

Elikkä poistamalla tuon 8 §:n valiokunta todellakin aiheuttaa hyvin kummallisen tilanteen, niin kuin täällä edustaja Räsänen aikaisemmin kertoi. Tämä tarkoittaa siis sitä, että se henkilö, joka toimii tässä abortin tekijänä, ei välttämättä ole edes lääkäri. Ja se, mikä on siten erikoista, on tämä linkitys rikoslakiin. Eli meillä Suomessa laittomien aborttien tekijät voisivat saada rangaistuksen, mutta nyt kun linkitys tähän 8 §:ään häviää, me itse asiassa jätämme sitten laittomien aborttien tekijät rankaisematta. On aivan käsittämätöntä, että eduskunnasta lähtee tämäntyyppistä lainsäädäntöä eteenpäin, jossa edes tällaista lakien yhteensovittamista ei ole ymmärretty tehdä. Ja siinä mielessä, kun mietin sitä, että me tuolla varmasti maailmalla monta kertaa, sanotaan vaikka, kehitysyhteistyö- ja muissa vastaavis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

sa tehtävissä, kauhistelemme naisten kohtaloa laittomien aborttien kourissa, mutta nyten olemme tekemässä Suomessa lainsäädäntöä, joka jättää tämän linkityksen purkautumisen takia laittomien aborttien tekemisen ilman rangaistusta, niin tuntuu, että tässä ei nyt enää puhuta 50 vuoden takaisesta aborttilainsäädännöstä, vaan Suomi kyllä siirtyy tällä nyt siten vähintään jonnekin 80 vuoden takaiseen tilanteeseen. Aivan käsittämätöntä on tämä valiokunnan räätälöimä lainsäädäntö.

Kiinnitän edelleen huomiota siihen, että kun valiokunta itse mietinnössään toteaa, että ”usea ehdotettu säännös” — siis puhutaan tästä kansalaisaloitteesta — ”vaatii jatkoselvitystä, eikä aloitteessa ehdotettu laki kaikin osin todennäköisesti vastaisi nykyisiä lainsäädännölle asetettuja oikeudellisia vaatimuksia”, niin tämän sanottuaan valiokunta menee tekemään lainsäädäntöä, jossa se ottaa yksittäisiä pykäläiä ja lähtee siltä pohjalta sorvaamaan lainsäädäntöä ilman, että on vaikutusarvioita, ilman että on asiantuntijoilla tarkastutettu tätä lainsäädäntöpakettia, mikä valiokunnasta on sitten ulos putkahtanut.

Siinä mielessä — kun täällä kollega Kivelä totesi, että tässä ei ole kyse isosta asiasta — tässä on todellakin kyse isosta asiasta. Samoin täällä edustaja Hopsu käytti argumenttia, jossa hän minun mielestäni kyllä nyt todisti väärin, kun hän sanoi, että aborttien määrät olisivat esimerkiksi Suomen — hänen mielestään tiukan — aborttilainsäädännön takia suuremmat kuin esimerkiksi Pohjoismaissa. [Inka Hopsun välihuuto] Siis tilannehan on juuri päinvastoin, elikkä siis Suomessa aborttien lukumäärät ovat pienemmät kuin muissa Pohjoismaissa. Siinä mielessä voi miettiä, onko silläkin jotakin tekemistä tässä, että meillä suomalaisessa yhteiskunnassa on kuitenkin haluttu tehdä lainsäädäntöä, jossa myöskin tyttöjen ja naisten hyvinvointi on keskiössä, ja siinä mielessä on esimerkiksi ollut tämä kahden lääkärin vaatimus.

On aina tietysti muistettava, että kun vertaillaan eri maitten lainsäädäntöjä, niin esimerkiksi sellaisissa maissa, joissa näyttää siltä, että on esimerkiksi yhden lääkärin vaatimus, saattaa olla paljon pidempi harkinta-aika tai sitten jotakin muita toimenpiteitä, joilla tässä prosessissa ollaan naisen tukena. Mutta tämä valiokunta meni tekemään siis lainsäädäntöä, jossa naiselta viedään sitten sitä tukea, mitä tällaisessa prosessissa oleva henkilö terveydenhuoltohenkilökunnan puolelta varmaankin tarvitsisi.

Ajattelen, että on aika erikoista, että kun on vedottu siihen, että laki on 50 vuotta vanha, ja todellakin sen jälkeen on muuttunut perustuslaki, sen jälkeen on muuttunut potilasturvallisuuslaki ja terveydenhoitolaki on muuttunut, niin välittämättä siitä, että näin monta lainsäädäntöä on muuttunut, ei valiokunta tai siis valiokunnan enemmistö kiinnittänyt tähän mitään huomiota, vaan todellakin halusi lähteä tekemään lainsäädäntöä puutteellisilla vaikutusarvioilla ja ilman, että asiantuntijat olisivat millään tavalla tätä lainsäädäntöä sen jälkeen käsitelleet.

Arvoisa puhemies! Kannatan myöskin tätä vastalauseita ja sen mukaista hylkäämistä, koska onhan aivan selvä, että ei eduskunta voi tällaisia lakeja päästää käsistensä. Siinä mielessä olisi nyt tärkeää... Edustaja Kivelä sanoi hyvin, että on varmasti kohtia, joista olemme yhtä mieltä, ja esimerkiksi tässä vastalauseessa todetaan, että laki on 50 vuotta vanha ja sen uudistaminen varmasti vaatisi laajan perusteellisen valmistelun ja sen pohjalta tehtävän kokonaisuudistuksen. Ongelma on se, että jos lain yksittäisiä pykäläiä muutetaan, lopputulosta ei voida arvioida kokonaisuutena eikä mukana ole muun muassa perusteellista perusoikeusarviointia.

Siinä mielessä kyllä täytyy sanoa, että harmillista näissä kansalaisaloitteissa on se, että... Ajattelen, että jos on kansalaisaloitteita, niin kansalaisaloitteitten tulisi olla semmoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

sia toivomusaloitteita, joissa ilmaistaan erilaisia asioita, joita halutaan muuttaa. Mutta kun pykälämuotoisia aloitteita tulee eduskuntaan, niin siinä vaiheessa eduskunnan harkintavalan pitäisi olla niin suuri, että sieltä ei lähdetä yksittäisiä pykälä nostelemaan ja sen jälkeen sorvailemaan lakia ilman, että ne ovat käyneet ministeriön huolellisen valmistelun. Mutta valitettavasti näin meillä ei menetellä, vaan todellakin tämmöiset ideologiset intressit siellä taustalla painavat ja sitten ollaan valmiita tekemään tämäläisiä lainsäädäntöä.

Arvoisa puhemies! Huomenna äänestämme, ja todellakin toivon, että meillä jokainen nyt miettisi mielessään, mitä tällä lainsäädännöllä loppujen lopuksi ollaan ajamassa ja onko niin, että tässä naisten ja tyttöjen tilanne paranee vai minkälaista lakia ollaan säätämässä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Mäenpää.

16.35 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Käsittelemme Oma tahto 2020 -kansalaisaloitetta, jossa viesti on, että päivitetään Suomen aborttilaki 2020-luvulle. Kuten jo aikaisemmin täällä salissa käsiteltiin, en puolla tätä kansalaisaloitetta, vaan pidän sitä nykyistä 50 vuotta vanhaa lakiakin parempana kuin tämä on.

Täällä kansalaisaloitteessa mainitaan sanat ”raskaana oleva” 13 kertaa. Täällä mainitaan yhden kerran nainen, ja sanaa äiti ei mainita kertaakaan. Vihervasemmisto ajoi muutamia vuosia sitten läpi tasa-arvoisen avioliittolain, ja jos sitä olisi kutsuttu silloin sukupuolineutraaliksi avioliittolaiksi, [Hälinää — Puhemies koputtaa] niin se tuskin olisi mennyt läpi. Eli minä näen, että tämä on jonkinlaista sanakikkailua, täällä vältetään kokonaan puhumasta sanasta äiti. Pidän ihmeellisenä, että tätä lakialoitetta kaikista hanakammin puolustaa tuo salin vasen laita, joka kuitenkin on sitä mieltä...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, edustaja Mäenpää. — Voisivatko edustajat Tanus ja Kivelä siirtyä käymään debattiaan sinne oven toiselle puolelle.

Ihmettelen, että tätä lakia eniten täällä ajaa salin vasen laita, joiden mielestä kuitenkin mieskin voi synnyttää. Itse asiassa Otavan oppikirjassa kerrottiin, että mies voi synnyttää, ja kun se on tuon vihervasemmiston mielipide asiasta, niin jollakin lailla tasa-arvon nimissä olisi syytä ollut mainita täällä miesten oikeudetkin. Edustaja Hopsu puhui myös, että tämä heikentää naisten oikeuksia. Puhuttiin aborttioikeuden rajaamisesta ja ihmisoikeuksia kunnioittavasta lainsäädännöstä. Mielestäni Suomessa on tällä hetkellä ihmisoikeuksia kunnioittava lainsäädäntö ja jokainen, joka abortin haluaa Suomessa tehdä, pystyy sen tekemään nytkin sillä poikkeamalla, että nykyisen lainsäädännön mukaan siihen tarvitaan tavallansa kahden lääkärin tapaaminen.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteessa sanotaan, että nykyisen lain vaatimus kahden lääkärin erillisistä lausunnoista tulee poistaa ja että vaatimus kahden lääkärin lausunnosta ja kaikkien keskeytysten ohjaaminen erikoissairaanhoidon pitkittää prosesseja tarpeettomasti ja kuormittaa sekä keskeytystä hakevaa että terveydenhuollon resursseja. Se antaa myös samalla harkinta-aikaa odottavalle äidille miettiä sitä, miten hän toimii, ja minun mielestäni se on loistava asia, että hän joutuu sitä asiaa harkitsemaan.

Tämä kansalaisaloite vaatii myös, että ”oikeus vapaaseen ja turvalliseen aborttiin on keskeinen osa naisten kehollista itsemääräämisoikeutta ja oikeutta päättää itse omasta li-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

sääntymisestäään”. Ihan hyvin tälläkin hetkellä se toimii. Täällä on sanottu puheenvuoroissa, että päivitetään tämä laki vastaamaan nykykäytäntöä. No, jos tämä nykykäytäntö on ihan jees heille, niin miksi tätä lakia pitää päivittää? Tällä lailla ihan nykyisellään laki on parempi kuin tämä.

On puhuttu aina, että lain pitää olla tarkkarajainen ja täsmällinen, ja on tullut esiin, että 8 § on poistettu tuosta alkuperäisestä laista ja siitä puuttuu abortin suorittajan asema, mikä se on. Kuten kristillisten edustajat ovat täällä sanoneet, niin tämä mahdollisesti voi johtaa puoskarointiin. Elikkä tämän lainsäädännön tämänhetkisen esityksen mukaan ei tarvitse olla lääkäri, vaikka kuitenkin itse asiassa kansalaisaloitteessakin sisällössä sanotaan, että raskaudenkeskeytyksen toteuttaa se lääkäri, jolle pyyntö esitetään. Siellä on lääkäri, mutta nyt täällä lainsäädäntötekstissä, jota me ollaan hyväksymässä, sitä ei ole. Myöskin sellainen asia, että lääkärikin voi olla oma vakaumus siitä, haluaako hän ylipäättänsä suorittaa tällaista aborttia. Sillä lailla tuo aloitteen tekstikin on viallinen.

Arvoisa puhemies! Tämä vaikuttaa meidän väestörakenteeseen. On vaarana, että lääkkeellisestä abortoinnista muodostuu ehkäisykeino. Ehkäisy pitää hoitaa jollakin muulla tavalla kuin abortoimalla alkioita tai sikiöitä.

Haluan vielä sanoa, että kannatan edustaja Räsäsen esitystä ja edustaja Tanuksen lausumia.

Tähän vielä sen verran totean, että olen ollut yhteydessä hiljan äitiin, joka on omasta mielestään, ja ehkä minunkin mielestäni, menettänyt muutaman vuoden ikäisen lapsensa lastensuojelun tulkintojen perusteella, siis lapsi on sijoitettu muualle. Nyt hän odottaa uutta lasta ja on siis raskaana, ja hän joutuu tämän takia tekemään abortoinnin, koska ei uskalla toista lasta tänne maahan ottaa, kun pelkää, että se lapsi viedään pois.

Edustaja Mäkynen tuossa kiteytti hyvin loppuun, ja haluan sen toistaa tänne, että on helppompaa kasvattaa terveitä lapsia kuin korjata rikkinaisiä aikuisia. Moni abortin tehnyt ihminen [Puhemies koputtaa] pohtii näitä tekemiään ratkaisuja sitten vanhempana. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ledamot Östman.

16.43 Peter Östman kd: Värderade talman, arvoisa puhemies! Tässä OmaTahto2020-kansalaisaloitteessa painotetaan naisten itsemääräämisoikeutta ja oikeutta päättää omasta kehostaan. Sen sijaan puhutaan vähemmän syntymättömien lapsien itsemääräämisoikeuksista. Onko syntymättömällä lapsella oikeus päättää omasta kehostaan? Tähän haluaisin vastauksen vasemmalta laidalta.

Päätin itse lukea hieman, mikä on esimerkiksi Lääkäriliiton kanta. Löysin heidän verkkosivuiltaan niinkin tuoreen kannanoton, joka on vain kuusi vuotta vanha. Nostan muutamia poimintoja Lääkäriliiton kannasta: ”Vastasyntynyt lapsi katsotaan raskauden kestosta riippumatta ihmiseksi ja häneen ulottuu sekä lainsäädännön että eettisten normien määrittämä suojia. Syntymättömän asema ja oikeudet ovat kuitenkin epäselvempiä, eikä ongelmaan, milloin sikiöstä tulee ihminen, ole yksiselitteistä ratkaisua. Mutta lääkärikin on kuitenkin erityinen velvollisuus edistää syntymättömän oikeuksia ja mahdollisuuksia tasapainoiseen kehittymiseen, koska lääkärikin on tärkeä rooli ja vaikutusmahdollisuuksia sikiönkehityksen eri vaiheissa, perhesuunnittelusta synnytykseen.”

Ja vielä Lääkäriliiton kannanotosta: ”Sikiö on äitinsä sisällä, mutta ei äidin ruumiinosa. Tämä voi luoda ristiriitoja sikiön ja sen äidin etujen ja oikeuksien välille. Lääkäriin tehtä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

vänä on pyrkiä tasapainottamaan molempien osapuolten edut ja oikeudet.” Siis tässä puhutaan molempien eduista ja oikeuksista, ei ainoastaan naisen oikeuksista. Lääkäriliitto myöntää, että ”ongelmattomia ratkaisuja ei aina ole löydettävissä, koska jommankumman osapuolen etujen korostaminen voi viedä mahdolluuksiin”. Mutta silti, hyvät kollegat, Lääkäriliittokin painottaa, että ”tärkein oikeuksista on oikeus elämään ja se on myös äitinsä kohtuun kiinnittyneen alkion perusoikeus”. Ja tämä, kuulkaa, ei ole edustaja Östmanin kirjoittamaa tekstiä, vaan tämä on Lääkäriliiton kirjoittamaa tekstiä.

Kannatan edustaja Räsänen hylkeysitystä sekä Tanuksen tekemiä lausumaesityksiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Räsänen, joka on ilmeisesti poissa. — Edustaja Heinäluoma.

16.47 **Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Mielestäni sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt tässä lainmuutostyössä tärkeää työtä ja päivittänyt siis vuodelta 1970 olevan lain tähän aikaan sopivaksi. Keskeisin muutoshan on — paitsi että ollaan tarkennettu näitä lain tekstikirjauksia, jotta puhutaan tässä ajassa olevasta laista — se, että tämä aborttioikeus annettaisiin pyyntöön perustuen aborttia pyytävälle naiselle, ja mielestäni se kyllä vastaa tämän päivän vaatimuksia ja tämän päivän oikeuksia.

Tässä keskustelussa on saattanut tulla semmoinen mielikuva, että me naiset — siis nuoret naiset, niin kuin itse olen — tekisimme abortin jotenkin kevyin perustein tai huolettomasti, ikään kuin se olisi helppo valinta naiselle, mutta rohkenen kyllä kyseenalaistaa tätä olettamusta. Kukaan, joka joutuu päätyämään niinkin vaikeaan ratkaisuun kuin raskaudenkeskeytykseen, ei varmasti tee sitä kevyin perustein ja joutuu joka tapauksessa, tekisi sen tai ei, elämään sen kanssa jatkossakin. Olen itsekin keskustellut monien naisten kanssa, jotka ovat joutuneet tekemään tätä pohdintaa, ja myös ne naiset, jotka ovat joutuneet päätyämään siihen vaikeaan henkilökohtaiseen ratkaisuun, että ovat tehneet abortin, palaavat monia vuosia sen päätöksen jälkeen siihen hetkeen ja siihen valintaan. Joten uskon kyllä vahvasti siihen, että kun ihminen joutuu sen oman päätöksensä tekemään, niin hän kyllä valvoo sen kanssa päivin ja öin ja tekee sen oman ratkaisunsa omaan tilanteeseensa, omaan terveystilanteeseensa, taloudelliseen tilanteeseensa, perhetilanteeseensa, perustuen. Ja silloin kun se on oma ratkaisu, niin itse kyllä luotan siihen, että se on parhaalla mahdollisella harkinnalla tehty.

Ja kun täällä on puhuttu myöskin tästä tuesta, niin kyllähän tässä valiokuntakin kirjoittaa tästä psykososiaalisesta tuesta, joka on annettava ja tarjottava naiselle, kun hän tällaisen prosessin käy läpi, ja siihen kyllä yhdyin hyvin vahvasti.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä lopuksi sanoa sen, että ajattelen kyllä niin, että kyllä se tilanne, jossa abortti on kokonaan kielletty, on se pahin mahdollinen tilanne. Silloinhan tulee näitä ongelmia, joissa ihmiset ajautuvat puoskareiden piiriin. Se, että meillä on lainsäädännössä tarjottu aborttimahdollisuus, estää sen pahimmanlaatuisen puoskaroinnin, jota näemme esimerkiksi Yhdysvaltojen osavaltioissa, joissa abortti on kielletty tänä päivänä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Laukkanen.

16.50 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Monet kansalaiset ja valitettavasti monet kansanedustajat eivät tiedä, että meidän perusoikeutemme koskevat myös syntymättömiä lapsia. Heillä on oikeus syntyä ja elää, oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapau-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

teen ja koskemattomuuteen. Nämä ovat siis meillä laissamme olevia perusoikeuksia, ja ihmettelenkin tässä, miksi tästä esityksestä, joka koskee siis elämää ja kuolemaa, ei ole perustuslakivaliokunnalta pyydetty minkäänlaista näkemystä.

Arvoisa puhemies! Lapsen oikeuksien sopimus, jonka Suomi on siis ratifioinut, sisältää lapsen oikeuden syntyä, sen 6 artikla, jonka nimi on ”oikeus elämään, henkiin jäämiseen ja kehittymiseen”. Nämä oikeuksien sivuuttamiset täällä kyllä hämmästyttävät, koska niin monessa muussa asiassa me kiivailemme näiden ihmisoikeuksien puolesta, mutta nyt emme kiivaile ollenkaan syntymättömän lapsen oikeuksista. Tämä kertoo meistä kansanedustajina aika paljon: meidän työmme ei ole tasapainoista. Se on ikään kuin valikoivaa ihmisoikeuksien käyttöä, selektiivistä ihmisoikeuskeskustelua, jossa ajatellaan, että ihmisoikeudet jotenkin koskevat vain tiettyjä ihmisiä. Vaikka sitä ei ääneen sanota, käytännössä toimimme juuri tällä tavalla.

Olin taannoin eduskunnan ihmisoikeusverkoston järjestämässä tilaisuudessa, joka kantoi otsikkoa ”Kaikki, mitä olet halunnut tietää aborttioikeudesta”. Siellä oli merkittäviä kansainvälisiä luennoitsijoita, joista ehkä mielenkiintoisin oli Heli Askola, joka toimii Australiassa näiden asioiden parissa. Hän puhui raskaudenkeskeytysten sääntelystä kansainvälisestä näkökulmasta. Kuuntelin tuota tilaisuutta mielenkiinnolla, se oli hyvin paljon lisätietoa antavaa. Kysyin sitten lopussa, onko Australiassa käyty ollenkaan keskustelua lapsen oikeuksista aborttilainsäädännön käsittelyn yhteydessä, ja silloin todettiin, että ei ole käyty. Kun tiedustelin syytä, niin syy oli se, että lapsi ei kuulemma ole olemassa ennen kuin se on äidin kohdun ulkopuolella, silloin se on vasta lapsi. Tämä pistää kyllä miettimään, miksi me olemme näin kategorisesti luokitelleet tämän ihmeellisen yksilön, joka siellä äidin masussa kaikessa rauhassa muotoutuu, haistaa, maistaa, reagoi tunteisiin — jopa niin paljon, että eräs Sibeliuksen Akatemiassa ollut muusikkoystäväni kertoi, että hän diplomityötänsä harjoitteli sellolla soittaen ja ihmetteli sitä, että kun hän oli raskaana ja selo oli masun päällä ja kun lapsi alkoi sitten myöhemmin soittaa pianoa, niin ensimmäiset nuotit, jotka tämä haki, olivat juuri sen harjoittelun diplomityön nuotit. Se oli käsittämättömän nopeasti lapsi oppi. Siellä äidin masussa tämä elävä olento oli tätä konserttoa kuullut satoja kertoja, se oli hänelle tuttu. Tämän elämän me olemme valmiit lopettamaan.

Hyvät ystävät, ei viedä eteenpäin tällaista lainsäädäntöä, joka tekisi tästä lapsen surmaamisesta jotenkin normaalia. Äärimmäisissä tapauksissa nämä ovat tietenkin sallittuja, mutta tilanteessa, jossa meillä on aivan tuhansittain pareja, jotka odottavat, toivovat vauvoja, ja toisessa päässä yhteiskuntaa me niitä surmaamme, tämä ei voi olla oikein, ei mistään näkökulmasta katsottuna. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Tanus.

16.55 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Monille yllätysraskaustilanteessa oleville tytöille ja naisille tilanne on todella vaikea ja ahdistava, ja osa heistä päätyy aborttiin hyvin nopeasti, paniikinomaisesti, pysähtymättä miettimään tilannetta tai vaihtoehtoja.

Täällä edustaja Heinäluoma, joka valitettavasti joutui poistumaan, kuvasi hyvin sitä, että monet varmasti miettivät ja arvioivat aborttiasiaa huolella eivätkä kevyin perustein siihen mene. Varmasti osa näin toimiikin, ja hyvä niin, ja jos ja kun näin on, niin ihmettelenkin, minkä takia pitäisi laista poistaa se, että sitten lääkärivastaanotolla sanoo ääneen, luettelee ne omat syynsä, minkä takia sellaiseen päätökseen päätyisi. Kuitenkin terveyden ja hyvin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

voinnin edistämistä ajatellen nimenomaan naiselle itselleen on tärkeää sanoittaa, minkä takia tämän tyyppiseen toisen elämän lopettamistoimenpiteeseen olisi menossa.

Toisaalta tämä lakiesitys ei ota millään tavalla kantaa siihen eikä puhu siitä, kuinka paljon naisia painostetaan aborttiin. Tämä niin sanottu ”oma tahto”... Monta kertaa vastaanoton alussa nainen voi hyvinkin selkokielellä esittää, että asia on näin, näin ja näin, ja itse näin tahdon, mutta pienen ajan päästä, kun keskustelua on viety eteenpäin, asia voikin kääntyä aivan toisin päin: puoliso, läheinen, äiti, mummo — ehkä harvemmin, mutta painostusta meillä on paljon. Tähän ottaa kantaa myös sähköpostissaan eräs valiokunnassa asiantuntijana mukana ollut ihmisoikeusjärjestön edustaja, lääkäri Kaksonen, joka kirjoittaa sähköpostissaan — käsittääkseni tämä sähköposti on tullut kaikille kansanedustajille: ”On hälyttävää, että lisääntymiserveyteen liittyvän painostuksen ja pakottamisen olemassaolo tapauksissa, joissa raskaana oleva tahtoi pitää lapsen, on täysin sivuutettu lakiehdotuksen valmistelussa. Kyse ei ole marginaalisesta ilmiöstä. Esimerkiksi BBC:n teettämässä gallupissa hedelmällisyysikäisistä naisista 15 prosenttia kertoi kokeneensa aborttiin painostamista ja kolme prosenttia kertoi, että heille oli annettu heidän tietämättään tai tahottomattaan abortin aiheuttavia pillereitä tai aineita. Jälkimmäisestä luvusta puuttuvat luonnollisesti tapaukset, joissa uhri oli asiasta tietämätön ja luuli saaneensa keskenmenon, joten näiden tapausten todellista yleisyyttä voi vain arvailla. Tämän raskaana oleviin kohdistuvan väkivallan muodon torjuminen on otettava vakavasti.”

Arvon kollegat, abortin läpikäyneiden vertaistukiryhmässä, jossa Suomessakin on ollut satoja abortin läpikäyneitä, ei ole mitenkään harvinaista, että tuodaan esille sitä, kuinka heitä on aikoinaan, ehkä vuosia tai vuosikymmeniä aiemmin, painostettu aborttiin ja he ovat menneet siihen vastoin omaa todellista tahtoaan. Tutkimukset taas osoittavat, että mielenterveysongelmien ja itsemurhariskin suurentuminen on huomattavasti suurempi näiden naisten kohdalla, jotka ovat tehneet abortin vastoin omaa tahtoaan.

Täällä on puhuttu turvallisesta abortista. Onko sellaista todellisuudessa olemassakaan, koska aborttiin liittyy tutkimusten mukaan merkittävästi suurentunut mielenterveysongelmien, masennuksen ja itsemurhien riski? Ruotsissa, jota usein pidetään esimerkkinä, on muutama vuosi sitten tehty kyselytutkimus, ja yli puolet abortin läpikäyneistä on vielä vuosi abortin jälkeen mielenterveyshaasteissa, masennuksessa, ja syvään masennukseen uppoaa kaksi prosenttia abortin läpikäyneistä.

No, ajattelen, että turvallisella abortilla, mitä täällä on edustajien toimesta nostettu esiin, ilmeisesti tarkoitetaan aborttitoimenpiteen yhteydessä olevaa tilannetta, eli että ettei tulisi verenvuotoa tai pahoja tulehduksia tai sellaisia kauheuksia, mitä silloin 60-luvulla näimme ennen kuin abortti Suomessa laillistettiin. Sellaisiin tilanteisiin ei varmasti kukaan meistä haluaisi palata. Mutta — ja nyt vetoan teihin, kollegat, kansanedustajat — kun sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on poistettu se pykälä kahdeksan, ei olla varmaan pysähdyty oikeasti miettimään, mitä kaikkea se mahdollistaa. Se mahdollistaa myös etävastaanotoilla, etäyhteydellä, puhelimella, digiyhteyksin tehtävillä vastaanotoilla tai mitä erilaisimmissa olosuhteissa tehtävät tutkimukset. Me tiedämme, että esimerkiksi kohdunulkoi-sen raskauden toteaminen voi olla hyvin vaikeaa ja haasteellista. Jos ei ole riittävää ammatitaitoa ja jos tällaisessa tilanteessa naiselle määrätään aborttipillerit ja sieltä puhkeaa vaikka se munatorvi, jossa raskaus on kasvanut, niin silloin pyöritys, heikotus, tajunnanmenetytys, nopea verenvuoto, äitiyskuolleisuuden kasvun riski on tämän lakiehdotuksen myötä, kollegat hyvät, aivan todellinen tässäkin maassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

Kun olin itse erikoistumassa gynekologiaan naistentautien poliklinikalla ja sinne tuli potilas, jolla oli kohdunulkoinen raskaus tai epäily siitä, niin tällaiset potilaat piti tutkia hyvin, hyvin varoen. Sanottiin, että se voi olla kuin räjähtävä pommi, ettei vaan repeä muna-torvi, koska siinä verenvuoto voi olla niin voimakasta ja nopeaa, että silloin on todella kii-re mennä leikkaussaliin hoitamaan tilanne, jotta ei potilasta menetettäisi.

Haluaisin siteerata tässä vielä yhtä asiantuntijana toiminutta, joka lähetti meille tätä sähköpostia. Hän kirjoittaa: ”Olin järkyttynyt huomattavasti, että minulle ja muille asiantuntijoille lähetetystä lakiehdotuksen luonnosversiosta poiketen valiokunnan mietintöön sisältyvään lopulliseen lakiehdotukseen on lisätty 8 §:n poistaminen aborttilaista. Alkuperäinen OmaTahto2020-aloite ei ehdottanut tällaista. Asiantuntijoille lähetetty versio lakiehdotuksesta ei esittänyt lainkaan muutoksia lakiin tältä osin. Minulla tai muilla asiantuntijoilla ei siis ole ollut tilaisuutta kommentoida tätä lakiehdotukseen myöhemmin tehtyä muutosta ja siihen liittyviä ilmeisiä riskejä potilasturvallisuutta ajatellen.”

Arvoisa puhemies, jatkan tätä myöhemmässä puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kankaanniemi.

17.02 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloite on osoittautunut sinänsä hyväksi keinoksi nostaa erilaisia kansan keskuudessa olevia asioita esille ja saada ne tähän arvokkaaseen saliin, mutta on kyllä todettava, että äärimmäisen harvoin kansalaisaloitteet on niin perusteellisesti ja huolellisesti harkittu ja tehty, että ne olisivat sellaisenaan lainsäädännön muuttamisen pohjana. Meillä täällä tapana onkin — sanoisin, että yleisimpänä tapana — se, että kansalaisaloitteen pohjalta tehdään lausumat, jotka siten velvoittavat hallitusta valmistelevaan, niin kuin hallituksen meidän järjestelmän mukaan kuuluukin valmistella, esitykset eduskunnan käsittelyyn. Tässä tapauksessa näin ei ole nyt menetelty, vaan valiokunta on tehnyt näitä muutoksia aborttilakiin.

Niin kuin tässä on kuultu, muun muassa tämä 8 §:n poistaminen on erittäin merkittävä ja hyvin suuria kysymysmerkkejä herättävä toimenpide. En tiedä, onko täällä tullut selväksi, mutta itse en ole kuullut, onko valiokunta tehnyt tämän 8 §:n poistamisen aivan harkitusti ja tietoisena, vai miksi se on poistettu. Jos se on tietoisesti tehty, niin ihmettelen, jos taas ei, niin silloin meillä olisi vahvat perustelut palauttaa koko lakiesitys uudelleenvalmisteluun huomenna äänestyksessä.

Arvoisa puhemies! Niin kuin viime viikolla totesin, hedelmöityksestä alkaa elämä. Se on minun mielestäni täysin yksiselitteinen asia. Mitä sitten sen jälkeen tapahtuu, niin sen toiset tekevät sille alkaneelle elämälle. Ne joko suojelevat sitä, mihin muun muassa edustaja Laukkasen mainitsemat kansainväliset sopimukset edellyttävät ja velvoittavat, mutta toiset haluavat tuhota elämää. Ja missä vaiheessa sitten tämän alkaneen elämän saa tuhota, siitä päätetään nyt tässä salissa. Mielestäni se on perustavaa laatua oleva ihmisoikeuskysymys tämän alkunsa saaneen lapsen kannalta, ei aikuisten kannalta.

Tässä sivuutetaan isä kokonaan, ja äidille luodaan mahdollisuus subjektiivisen lähtökohdan pohjalta tehdä tämä hyvin helposti ja ennen kaikkea sosiaalisin perustein. Ja jos sosiaaliset perusteet ovat syynä, niin meidän pitää katsoa, miksi meillä on sellainen sosiaaliturva, sellaiset palvelujärjestelmät, jotka johtavat siihen, että lapsia halutaan tuhota ennen kuin he pääsevät syntymäänkään. Tätä en näe kyllä sivistysvaltiossa perustelluksi. Meidän pitää olla lapsiystävällisiä ja laatia mieluummin väestöpoliittinen ohjelma, jolla lapsia saadaan lisää, kuin lainsäädäntöä, jolla niitä tuhotaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tanus.

17.06 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Tuon nykylain 8 §:n tarkoitus on ollut siis varmistaa, että abortti suoritetaan sellaisissa yksiköissä, joissa on tähän riittävä osaaminen ja välineistö. Tämän pykälän poistaminen edellyttäisi huolellista valmistelua sen varmistamiseksi, ettei aborttia hakevan oikeus hyvään hoitoon heikkene muutoksen myötä eikä myöskään näiden potilaiden oikeus turvalliseen toimenpiteeseen, turvalliseen vastaanottoon heikkenisi. Jos pykälä poistetaan, niin todellakin, aborttilaissa ei olisi enää mitään sääntelyä abortin suorittavan yksikön suhteen. Niin kuin asiantuntijat myös kirjoittavat, ei ole mitään syytä heikentää raskaana olevia ihmisiä suojelevaa lainsäädäntöä. Ja tämä tässä nyt tapahtuu.

Valiokunta on perustellut muutosta mietinnössään sillä, että muussa terveydenhuollon sääntelyssä ei edellytetä erillistä viranomaislupaa tietyn yksittäisen terveydenhuollon tehtävän hoitamiseen, ja että keskeytys ei pääsääntöisesti edellytä nykyisin sairaalahoitoa. Kuitenkin myös esimerkiksi hedelmöityshoitojen antaminen edellyttää erillistä viranomaislupaa. Mitä keskeytysten siirtämiseen sairaaloista perusterveydenhuoltoon tulee, tämä muutos ei pelkästään mahdollistaisi aborttien siirtämistä perusterveydenhuoltoon, vaan sen seuraukset ovat huomattavasti laajemmat. Minä ymmärrän, että kiireisessä valiokuntatyössä on ollut ehkä vaikea pysähtyä miettimään kaikkia näitä seuraamuksia, ja hämmästelen, että kun näin merkittäviä muutoksia on siellä tehty, niin asiantuntijoita ei ole uudelleen kutsuttu arvioimaan tätä muutosta eikä ole lähetetty lakiesitystä tai sitä ehdotusta perustuslakivaliokuntaan.

Yksi meidän asiantuntijojistamme, ihmisoikeusjärjestö Artikla 3:n puheenjohtaja, lääkäri Kaksonen kirjoittaa sähköpostissaan: ”Lainmuutoksen myötä aborttilaki — nimenomaan tämä uusi ehdotettu aborttilaki — ei esimerkiksi estäisi yksittäistä yksityislääkärinä alkamasta määrätä aborttipillereitä puhelimitse tapahtuvan niin sanotun etävastaanoton perusteella kenelle tahansa, joka sanoo olevansa raskaana ja raskauden keston olevan alle 12 raskausviikkoa.” Tarvittaisiin siis vain yksi näin toimiva epäeettinen lääkäri, ja kenellä tahansa olisi mahdollisuus saada helposti välineet pakottaa raskaana oleva kumppani tai vaikkapa ihmiskaupan uhri aborttiin tai toistuviin abortteihin. Kollegat hyvät, meillä on tässä Suomen pääkaupungissakin ihmiskaupan uhreja jos kuinka paljon. Ajatelkaa, minkä väylän heidän kaltoinkohtelulleen tämä aiheuttaa. Ja niin kuin hän jatkaa, ”esimerkiksi pakottamalla toistuviin abortteihin sekoittamalla pillerit hänen juomaansa, suurin osa uhreista luultavasti uskoisi saaneensa spontaanin keskenmenon, joten valtaosa tekijöistä tuskin edes joutuisi vastuuseen teoistaan.” Epäeettisesti toimivien lääkärin toimintaan puuttuminen Valviran toimesta olisi tämän lakiesityksen myötä erittäin hankalaa, ja jos se tapahtuisi vasta jälkikäteen, näitä raskaana olevia tai olleita naisia olisi vahingoitettu ehkä peruuttamattomasti tai pahimmassa tapauksessa osa heistä olisi kuollut.

En halua pelotella, mutta itselläni on todella huoli, että tämä mahdollistaa sellaisen toiminnan, jonka myötä meidän äitiyskuolleisuusluvut, jotka onneksi ovat olleet jo vuosien ajan hyvin matalia, nousevat uudelleen, lähtevät nousuun. Nykykäytäntöhän on, että Valviran on ennakoon hyväksyttävä abortteja suorittavat yksiköt, ja on tärkeää kaikkien raskaana olevien turvallisuuden kannalta, että näin on jatkossakin.

Abortin siirtäminen pois erikoissairaanhoidosta kaiken kaikkiaan edellyttäisi huomattavia lisäresursseja jo valmiiksi resurssipulasta kärsivään perusterveydenhuoltoon. Onko ajatuksena palkata perusterveydenhuoltoon gynekologeja, onko heitä riittävästi, onko nais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

sä yksiköissä tosiasiallisia resursseja? Lupa aborttien suorittamiseen tulisi myöntää vain yksiköille, joilla on riittävä asiantuntemus ja henkilökunta ja asianmukaiset tilat ja laitteet tähän, ja jotka esittävät selvityksen neuvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lain mukaanhan lupa hedelmöityshoitojenkin antamiseen myönnetään vain näillä edellytyksillä. Miksi aborttia harkitsevien hyvinvointi ja turvallisuus olisi vähemmän tärkeää?

Tämä lainmuutos mahdollistaisi myös abortin suorittamisen heti ensimmäisellä terveydenhuollon käynnillä, ensimmäisen kontaktin yhteydessä, ilman riittävää tukea tai harkinta-aikaa tai edes raskaana olevan kanssa keskustelemista kertaakaan ilman saattajaa. Tämä voisi satuttaa erityisesti niitä ihmisiä, jotka hakevat aborttia vastoin tahtoaan, esimerkiksi väkivaltaisen kumppanin tai hyväksikäyttäjän painostamina, ja joiden tunnistaminen ja auttaminen olisi kuitenkin ensiarvoisen tärkeää.

Arvoisat kollegat, äänestämme tästä esityksestä huomenna. Olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että kokonaisvaltainen laki, lain uudistus tarvitaan. Ja vetoankin näiden moninaisten, mitä ilmeisemmin sosiaali- ja terveystieteiden jäsenien käsien läpi epähuomiossa menneiden epäkohtien vuoksi, että tämä lakiehdotus hylättäisiin huomenna äänestyksessä. Kun kokonaisvaltainen huolella valmisteltu lakiuudistus aloitetaan, niin uudistettu raskaudenkeskeytyslaki ei tavallaan viivästyisi niin merkittäväällä tavalla, jos se tulisi vasta muutamia kuukausia myöhemmin, mutta tämä nyt käsillä oleva lakiesitys mahdollistaa sellaisia väyliä, että se ei edistä ei naisten oikeuksia, ei naisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä eikä myöskään tietenkään, jos ajatellaan miehiä, isiä, heidän oikeuksiaan, lasten oikeuksia, terveydenhuollon henkilökunnan oikeuksia — mutta vaikka ajateltaisiin vain turvallista aborttia ja naisten oikeuksia, niin tämä murentaa sekä oikeuksia että turvallisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Ollikainen.

17.13 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! Kvinnan måste ha fullständig bestämmanderätt över sin egen kropp. Därför välkomnar jag detta medborgarinitiativ, Egen vilja 2020, och stöder det helhjärtat.

Den nuvarande lagen är föråldrad och representerar en värld som vi inte längre lever i enligt mitt förmenande — den är ju från 1970. Under de senaste 50 åren har mycket i samhället förändrats, bland annat vår grundlag, men inte denna lagstiftning. Både kvinnornas självbestämmanderätt och dagens abortpraxis måste beaktas i lagen, och därför är det nödvändigt att vi nu slopar kravet på två olika läkares utlåtanden för att få abort. Vi slår nu fast att den gravida har rätt att genomgå en abort på egen begäran ända till den tolfte graviditetsveckan.

Beslutet om abort är aldrig lätt, men det är ett beslut som den gravida kvinnan själv ska få fatta. Det är därför viktigt att den gravida kan få psykosocialt stöd både före och efter ingreppet.

Arvoisa puhemies! Monelle abortti on hyvin vaikea ja haastava päätös. Meidän tulisi turvata tuki ja palvelumahdollisuudet niille, jotka harkitsevat tätä vaikeaa päätöstä. Lakiuudistuksen myötä käytännöt helpottuisivat ja päivittyisivät vastaamaan nykypäivää. Tuen siis Oma tahto -kansalaisaloitetta, ja tulen huomenna äänestämään sosiaali- ja terveystieteiden mietinnön mukaan. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tanus.

17.15 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! En halua pitkittää istuntoa, mutta halusin ottaa vielä puheenvuoron.

Edustaja Ollikainen tuossa edellä sanoi, että hän tukee Oma tahto 2020 -kansalaisaloitetta, mutta valiokunnassahan tämä kansalaisaloite on hylätty. Kun nyt nimenomaan olemme puhuneet tästä 8 §:n poistamisesta, joka nimenomaan laissa määritteli tietyt edellytykset niistä terveydenhuollon yksiköistä, joissa voidaan tällainen iso, vakava toimenpide tehdä, ja toisaalta määrittelee myös terveydenhuollon henkilöistä ammattilaiset, jotka voivat sellaisen toimenpiteen tehdä, niin tämä pykälä on sieltä poistettu, ja sitä ei Oma tahto 2020 -kansalaisaloitteessa edellytetty. Päinvastoin se oli siinä mukana. Esimerkiksi minun pitkäaikaisena, lähemmäs 30 vuotta lääkärinä toimineena ja siitä suuren osan tyttöjen ja naisten kanssa työtä tehneenä ja gynekologina on vaikea kuvitella, että valvontaviranomainen Valvira tai Lääkäriliitto tai Gynekologiyhdistys voisivat olla kannattamassa sellaista lakiesitystä, jossa raskaudenkeskeytyksen tekopaikasta, terveydenhuollon yksiköstä, jossa niitä voitaisiin tehdä, ei säädetä yhtään mitään, tai että terveydenhuollon henkilökunnasta, joka voisi tehdä abortteja, ei säädetä yhtään mitään. Itse asiassa tässä lakiesityksessähän, mikä meillä on nyt käsittelyssä, mikä kiireisesti on valiokunnassa muokattu ilman vaikutusarviointien tekemistä, ei edes mainita, että abortin tekijän pitäisi olla lääkäri.

Uskoisin, että tämä ei ole ollut tarkoitus valiokunnassa. Uskoisin, että monet, jotka hyvinkin vapaata aborttia kannattavat, toisaalta ovat puhuneet niin sanotusta turvallisesta abortista, ja tämä nimenomaan vie pohjaa turvalliselta vastaanotolta, turvallisen toimenpiteen tekemiseltä, ja tämä ei varmaankaan ole ollut tarkoitus valiokunnassa. Ja sen vuoksi, kun ajatellaan, että tämmöinen lapsus on ehkä kiireessä tapahtunut, niin vetoamme — ja niin kuin sanottu, myös asiantuntijoina toimineilta on tullut sähköpostia, jotka myös vetoavat — että tämäntyyppistä lakia ei päästettäisi eteenpäin, vaan se huomenna äänestyksessä hylättäisiin. Ja kun kaikilla on yhteinen ymmärrys ainakin jollakin tavoin huolella valmistellusta kokonaisvaltaisesta raskaudenkeskeytyslain uudistuksesta, niin vetoamme, että sellaisia lausumia huomenna hyväksyttäisiin ja sellainen huolellinen työ aloitettaisiin pikimmiten. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Laukkanen.

17.18 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Vanhassa, tai sanotaan, että nykyään vielä voimassa olevassa, aborttilaissa oli paljon kiinnitetty huomiota siihen, että nainen saa tarvittavaa apua, keskusteluapua, näkökulmia omaan tilanteeseensa, jossa hän harkitsee abortin tekemistä. Tämän on katsottu olevan merkittävä suoja tuoda sellaista turvallisuudentunnetta, että on keskusteluapua, on näkökulmia, on erilaisia mahdollisuuksia, että hänen tilanteensa ratkaisun ei välttämättä tarvitse olla abortti. Nykyinen laki antaa siis naiselle minusta enemmän oikeutta kuin tämä uusi — jossa voi vain oman tunnetilansa hehkussa mennä vastaanotolle ja vaatia aborttia ilman, että on minkäänlaista velvollisuutta käydä edes alustavaa keskustelua siitä, miksi tähän ratkaisuun ollaan menossa — ja tämä on myös johtunut siitä, että tällä tavalla on haluttu antaa sille pienelle kohtuvauvalle mahdollisuus. Pidän tätä parempana vaihtoehtona kuin sitä, mitä nyt esitetään, ihan näistä luonnollisista syistä. Itsenikin on tähän ikään mennessä aika monta kriisiä tullut käytyä läpi, ja avoimesti tunnustan, että yksin olisi tullut huonoa jälkeä. Mutta kun on ollut keskustelua-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

pua — joskus jopa jotkut mieskaverit ovat ottaneet niskasta kiinni ja sanoneet, että kuules, Antero, nyt mennään ja puhutaan asiat halki — on lopputulos ollut paljon parempi kuin omat, välillä hyvinkin tuhoisat ajatukset. Joten nykyinen laki antaa naiselle paremman suojan. En ymmärrä, miksi tätä suojaa pitää tällä uudella esityksellä heikentää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Tanus.

17.20 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Jäin tuossa edustaja Laukkasen puheenvuoron yhteydessä miettimään vielä käytännön tilannetta siellä vastaanotolla. Ehkä tässä haluaisin vielä jättää sen arvon kollegoille mietittäväksi, ehkä saisin joltakin vastauksen.

Jos palaan omaan ammattiini tämän kauden jälkeen ja olen siellä vastaanotolla ja eteeni tulee nuorempi tai vanhempi nainen, joka kertoo haluavansa tai vaativansa aborttia ja kertoo myös, että nykylainsäädännön myötä ei mitään perusteluja tarvitse esittää... No, kerrotakoon, että useimmiten — vuosia, vuosia tätä työtä tehneenä — tavallisesti, jos onnistuu tekemään semmoisen levollisen, turvallisen ilmapiirin, naisethan pulauttavatkin asioita ja rupeavat puhumaan hyvinkin paljon ja hyvinkin syvällisiä asioita. Siinä oikeastaan lääkärin tehtävä on vain luoda se turvallinen, kiireetön ilmapiiri ja olla suurina korvina, jolloin naiset saavat sanoa sen ahdistuksen tai hämmennyksen tai surun tai mitä siihen tilanteeseen monta kertaa liittyykään. Useimmiten se on ollut hyvä kohtaaminen, ja useimmiten naiset haluavat kuitenkin ehkä mieltä vielä yön yli tai pari vuorokautta, kun ovat kuuleet tuitoimista, mitä on tarjolla, kun ovat kuulleet adoption ja avoimen adoption mahdollisuudesta, mistä hyvin harvoin naisille kerrotaan, vaikka laki potilaan oikeuksista sitä edellyttää. He mielellään vielä pohtivat.

Mutta kertokaa minulle: Jos tämä laki menee eteenpäin, niin siinä sanotaan, että alle 12-viikkoisen raskaudenkeskeytyksen yhteydessä, niin sanotun varhaisen abortin yhteydessä, oma tahto riittää. Lääkärillä ei ole lupaa evätä abortin eteenpäinvientiä. Mitä teen silloin, kuinka toimin, jos keskustelussa käy selvästi ilmi tai nainen vaikka sanoo suoraan sen, että itse asiassa hän ei halua aborttia mutta häntä painostetaan? Hänen puolisonsa, avopuolionsa tai aviomiehensä, on mahdollisesti väkivaltainen, tai hän on mahdollisesti näitä ihmiskaupan uhreja ja kertoo, että häntä painostetaan siihen: ”Minua painostetaan. Minä haluan, että se tehdään.” Tai minä huomaan, että nainen on muutoin ehkä niin epävakaa tilanteessa, ehkä psyykkisten haasteitten keskellä, että ymmärrän lääkärinä, että jos tätä prosessia viedään eteenpäin, niin seuraamukset eivät mitään suurimmalla todennäköisyydellä ole hyvät, ja minulla kuitenkin ei olisi mahdollisuutta estää abortin eteenpäinvientiä. Ja kuitenkin toisaalta minulla on lääkärinvala ja velvollisuus arvioida potilas ja hänen terveytensä ja hyvinvointinsa edistämisen aspekti.

Kuinka lääkäri tässä tilanteessa toimii? Näitä asioita ei ole lainkaan pohdittu tässä lakiesityksessä. Lääkärit tarvitsisivat ohjeistusta käytännön tilanteiden selvittämiseen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.